

ਕੇਐਸ ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਐਸਐਸ ਦੀਵਾਨ ਜੇ. ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1981 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 480-ਡੀ.ਬੀ .

3 ਨਵੰਬਰ 1983

ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕ ਕਾਨੂੰਨ ( 1954 ਦਾ XXXVII)— ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਅਤੇ 16(1) (a) (i)-ਫੁਡ ਇੰਸਪੈਕਟ ਟੋਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦਹੀਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ—ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਰਬੀ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਈ ਗਈ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ - ਦੁੱਧ ਦੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀਆਂ - ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮਦਾਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸੰਘਟਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸੰਘਟਕ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਦੁਆਰਾ ਘਾਟ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕੋਈ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜਿੱਥੇ ਵੇਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਹੀਂ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦਹੀਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ॥ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੀ ਹੈ।

(ਪਰਾ 10)।

ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ 1980 (1) FAC 432.

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1978 FAJ 168.

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ, 1980(11) FAC 145.

ਓਵਰਰੁਲਡ।

ਜੀ ਐਸ ਤੁਲਸੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਾਜ ਲਈ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਜੈ ਮਿੱਤਲ ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦੀਵਾਨ, ਜੇ.)

ਨਿਰਣਾ

ਐਸਐਸ ਦੀਵਾਨ, ਜੇ.

(1) ਖੁਰਾਕ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਐਸ. 16(1) (ੳ) (i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੈਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ।

(2) 20 ਜੁਲਾਈ, 1979 ਨੂੰ, ਡਾ. ਐਸ.ਐਲ. ਜੈਸਵਾਲ, ਸਰਕਾਰੀ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਰੂਪ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ 600 ਗ੍ਰਾਮ ਗਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਦਹੀਂ ਖਰੀਦਿਆ। ਪੂਰੇ ਦਹੀਂ ਦਾ ਭਾਰ ਲਗਭਗ 4 ਕਿਲੋ ਹੈ। ਵੇਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿੰਟੀ ਦੇ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ, - ਵਿਆਪਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ.ਡੀ. ਨੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਰਬੀ 6.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਟੈਂਡਰਡ ਆਰਡ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਰਬੀ 2.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥ ਚਰਬੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। 7.7 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ 8.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਉੱਚਤਮ ਮਿਆਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 0.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ।

(3) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਗਵਾਹੀ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ PW1 ਵਜੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡਾ. ਐਚ.ਆਰ. ਦੀਵਾਨ, PW2 ਅਤੇ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, PW3 ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੋਂ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਝੂਠੀ ਉਲਝਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

(4) ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਜ਼ਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਰਬੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਭਿੰਨਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁੱਧ ਦੇ ਮਿਆਰ ) ਗਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਮਿਲਾਵਟੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2), ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (3) ਵਿੱਚ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਨਿਗਮ

(1) 1976 PLR 433

(2) 1980(1) FAC 432.

(3) 1978 FAJ 168

v. ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ, (4), ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਰੂਪਨਗਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:

“ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਨਮੂਨਾ ਗਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਦਹੀਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡ ਤੋਂ 2.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੱਧ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥ 0.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘੱਟ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਐਨਾਲਿਸਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਟੈਸਟ ਗਲਤ ਸੀ ਜਾਂ ਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਤੁਲਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚਰਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਘੱਟ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਰਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਠੋਸ ਚਰਬੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੁੱਧ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।”

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਗਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਤੁਲਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚਰਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵੱਧ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਰਬੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਰਤਰਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: -

(6) ਕੀ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁੱਧ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੁੱਚੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਦੁੱਧ ਦੀ ਇਸਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ?

(2) ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਲਤੀ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ?

(3) ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪੈਸ ਕ੍ਰਿਬਡ ਸਟੈਂਡਰਡ ਤੋਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਭਟਕਣ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(4) 1980(11) FAC 145.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦੀਵਾਨ, ਜੇ.)

(6) ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ.

(7) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਵਧੀਆ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੈਸਪੋਂਡੈਂਟ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(8) ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਬੜੌਦਾ ਬਨਾਮ ਮਦਨ ਲਾਲ-ਰਾਮ ਲਾਲ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5) ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਦਹੀਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਦੁੱਧ ਦੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਸਿਰਫ ਸੀਮਾ-ਰੇਖਾ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦਹੀਂ ਦੇ ਰਿੜਕਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬੜੌਦਾ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

“ਦਹੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ 4 ਸਤੰਬਰ, 1976 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਜਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਸੀ ਭੰਡਾਰੇ, ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਟੌਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨੈਨ ਨੇ ਅਪੀਲ ਲਾਂਚ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਇਕ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਹੀਂ ਨੂੰ ਰਿੜਕਣ ਵਿੱਚ ਬੇਨਿਯਮਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਜੇਕਰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪ-ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮੂਲੀ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ

(5) 1983 PLR 172 ।

ਭੋਜਨ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ। ਪਰ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮੂਲੀ ਮਿਲਾਵਟ ਸੀ, ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਬਨਾਮ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, (6), ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

ਮਾਲਵਾ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਜੋ ਮਿਲਕ ਯੂਨੀਅਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਇੰਦੌਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਆਬਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (7) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਗਲਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਵੈਜੇ ਵੀ, ਉਸਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਦਰਅਸਲ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਜੇ., (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁੱਧ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਮੀਆਂ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਨੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਵਪਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਥਿਤ ਮਿਲਾਵਟ ਇੰਨੀ ਅਣਗੌਲੀ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸੋਧੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਖਵੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਲਈ। ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਸੀ ਪਰ, ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ, ਜੇ., ਨੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਰ ਤੋਂ ਸੂਖਮ ਅੰਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

'76)^975 FAC 2711

(7) 1973 FAC 273.

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ  
(ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀ.ਜੇ.)

(9) ਸ੍ਰੀ ਮਿੱਤਲ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ। ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬੋਰਾਦਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਬੜੌਦਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਬਕਾ ਬੈਂਚ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਬੈਂਚ ਹੈ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(10) ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਸੰਘਟਕ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸੰਘਟਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਯਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਹਾਜ਼ੀਏ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕੋਈ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਚਰਬੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 2.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਚਰਬੀ ਵਾਲੇ ਠੋਸ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ 0.8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦਹੀਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ S.7 ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ S. 16(1)(a)(i) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। 1000. ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(11)

(12)

ਮਹਿਕ